

Επίκαιρα

Θέματα Συνταγματικού Δικαίου

Υπεύθυνος ύλης: Ξενοφών Κοντιάδης

Μάρτιος 2018, Τεύχος 74

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Η αντιμετώπιση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης του 2015 όσον αφορά στο άσυλο. Η αξιολόγηση της μακροπρόθεσμης επίδρασης στα θεμελιώδη δικαιώματα-Φάση II

Εκδηλώσεις

- Νομικός ρεαλισμός, Σύνταγμα και δικαστική πράξη, 12/3/2018, Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών
- International Conference: «Brexit: The Law and Politics of a New Paradigm», Nicosia, 8-9 November 2018

Νέες εκδόσεις

- Michel Troper, «Το Σύνταγμα και ο νομικός ρεαλισμός», Εισαγωγή-μετάφραση: Γιώργος Καραβοκύρης, Σειρά του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου «Σύγχρονοι Στοχαστές για τη Δημοκρατία και το Σύνταγμα», εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2018, 174 σελ.
- Αναστάσιος-Ιωάννης Δ.Μεταξάς, «Το Δίκαιο της ανάγκης και η διάσταση της νομολογίας Συμβουλίου Επικρατείας και Αρείου Πάγου», Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου και Εκδόσεις Ευρασία, 392 σελ.

cecl.gr /Επικοινωνία: centre@cecl.gr

Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία

Adam Bodnar, Επίτροπος για τα Δικαιώματα του Πολίτη της Δημοκρατίας της Πολωνίας, Καθηγητής στο Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Βαρσοβίας

Καθόμουν δίπλα του τον Ιούλιο και τον Δεκέμβριο του 2017 στην πολωνική Γερουσία. Περιμέναμε ώρες ατελείωτες για να μιλήσουμε στους γερουσιαστές και να προσπαθήσουμε να τους πείσουμε ότι η μεταρρύθμιση του Ανωτάτου Δικαστηρίου αποτελεί απειλή για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Ο Stanisław Zabłocki, ένας διακεκριμένος δικηγόρος, Πρόεδρος του Ποινικού Τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, έδινε την τελική του μάχη για το μέλλον της πολωνικής δικαιοσύνης, της πολωνικής δημοκρατίας και του συνταγματισμού.

Ως Συνήγορος του Πολίτη είχα ηθικό καθήκον να αντιταχθώ στις μεταρρυθμίσεις στην πολωνική δικαιοσύνη. Κάθε περιορισμός της δικαστικής ανεξαρτησίας οδηγεί – αργά ή γρήγορα – σε περιορισμό των δικαιωμάτων και των ελευθεριών. Χωρίς ανεξάρτητα δικαστήρια οι πολίτες βρίσκονται στο έλεος των πολιτικών ή οικονομικών συμφερόντων ενός παντοδύναμου κράτους. Αλλά για τον δικαστή Zabłocki η προτεινόμενη δικαστική μεταρρύθμιση σήμαινε πολλά περισσότερα, δεδομένου ότι είχε αφιερώσει τη ζωή του στη διαμόρφωση των εγγυήσεων του κράτους δικαίου.

Η σταδιοδρομία του είχε ξεκινήσει τη δεκαετία του 1970. Ως νέος δικηγόρος εκπροσώπησε τα θύματα της κομμουνιστικής καταστολής κατά τη διάρκεια του στρατιωτικού νόμου. Παίρνοντας προσωπικό ρίσκο διαδραμάτισε μεγάλο ρόλο στην ευγενή δράση του πολωνικού Δικηγορικού Συλλόγου, που συνέβαλε στην αποκατάσταση της ελευθερίας το 1989.

Μετά το 1989 αποφάσισε να εκπροσωπήσει την οικογένεια του λογαχού Witold Pilecki, ήρωα και ηγέτη του μυστικού στρατού, ο οποίος κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου πήγε οικειοθελώς στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Άουσβιτς από όπου κατάφερε να ξεφύγει και να πει στον κόσμο την αλήθεια. Στα χρόνια του σταλινισμού καταδικάστηκε σε θάνατο από έκτακτο δικαστήριο. Ο Zabłocki έδωσε μάχη υπέρ της αποκατάστασης του Pilecki. Το 1990 το Ανώτατο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

Δικαστήριο τον αθώωσε και ακύρωσε με συμβολικό τρόπο την προηγούμενη απόφαση. Ο Zabłocki μπορούσε πλέον να δηλώσει ότι το Ανώτατο Δικαστήριο της Πολωνίας αποκατέστησε την ιστορική δικαιοσύνη.

Με αυτή την επαγγελματική αναγνώριση κλήθηκε να υπηρετήσει το Ανώτατο Δικαστήριο. Ενώ πολλοί από τους συναδέλφους του επέλεξαν καλοπληρωμένες θέσεις σε μεγάλες δικηγορικές εταιρίες, εκείνος προτίμησε να υπηρετήσει την πολιτεία. Για περισσότερα από 25 χρόνια υπηρέτησε στο Ανώτατο Δικαστήριο, μετείχε σε πολλές σημαντικές αποφάσεις, εκπαιδευσε γενιές νέων δικαστών και επιστημόνων. Έγινε σύμβολο του τι σημαίνει "δικαστής". Ένας από τους φίλους του από το δικαστήριο, ο Piotr Hofmański, εξελέγη το 2014 ως δικαστής του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου. Ήταν μια συμβολική αναγνώριση για το Ποινικό Τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Όμως το 2016 μαύρα σύννεφα άρχισαν να συγκεντρώνονται πάνω από το δικαστικό σώμα. Η κυβερνητική πλειοψηφία δήλωσε την πρόθεσή της να το μεταρρυθμίσει. Ήταν σαφές στην κοινή γνώμη ότι ο πραγματικός στόχος ήταν η πολιτική υποταγή των βασικών δικαστικών θεσμών, συμπεριλαμβανομένου του Ανωτάτου Δικαστηρίου και του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου.

Εντελώς απροσδόκητα, τον Ιούλιο του 2017, κατατέθηκε σχέδιο νόμου για το Ανώτατο Δικαστήριο. Ο Zabłocki αποφάσισε να απευθυνθεί στη Γερουσία της Πολωνικής Δημοκρατίας παίρνοντας θέση κατά της υιοθέτησης αλλαγών που αφορούσαν το Ανώτατο Δικαστήριο. Τον Ιούλιο του 2017 πολλοί άκουσαν σοβαρά τα λόγια του. Οι άνθρωποι βγήκαν στους δρόμους σε διαδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν σε περισσότερες από 200 πόλεις. Οι άνθρωποι ήθελαν να ακούσουν τι σημαίνει ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Λόγω μαζικών διαμαρτυριών σε ολόκληρη την Πολωνία, ο Πρόεδρος άσκησε βέτο στο νομοσχέδιο για το Ανώτατο Δικαστήριο. Αυτός ο πρώτος αγώνας κερδήθηκε.

Τότε όμως ο Πρόεδρος πρότεινε ένα δικό του νομοσχέδιο, το οποίο επαναλάμβανε τις πιο αμφισβητούμενες από τις προηγούμενες προτάσεις και ήταν ελάχιστα καλύτερο από τον νόμο του Ιουλίου.

Μέχρι τον Δεκέμβριο του 2017, όταν το νέο νομοσχέδιο συζητήθηκε στο Κοινοβούλιο, τα συναισθήματα είχαν χάσει την έντασή τους. Ο κόσμος εξαντλήθηκε από τις συνεχείς επιθέσεις κατά των δημοκρατικών εγγυήσεων, τη διαρκή χειραγώγηση και τη χρήση διαφορετικών τεχνικών συγκάλυψης. Λιγότεροι άνθρωποι κατέβηκαν στους δρόμους, το ενδιαφέρον για το τι μπορεί να συμβεί στην πολωνική δικαστική εξουσία μειώθηκε. Ο δικαστής Zabłocki, όμως, βρέθηκε για μια ακόμη φορά ενώπιον της

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

Γερουσίας. Στη δραματική ομιλία του, ίσως την τελευταία του είδους της, είπε ότι «ακόμη κι αν δεν θα έχουμε ελεύθερα δικαστήρια και ελεύθερες εκλογές, θα υπάρχουν ελεύθεροι άνθρωποι που θα τα θυμούνται». Έδωσε ελπίδα για το μέλλον. Ωστόσο, αυτή τη φορά η δημοκρατική Πολωνία έχασε τη μάχη για την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας. Στις 20 Δεκεμβρίου 2017 ο Πρόεδρος υπέγραψε τον νέο νόμο περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ο οποίος θα τεθεί σε ισχύ τον Απρίλιο του 2018.

Ο δικαστής Zabłocki είναι τώρα 65 ετών. Σύμφωνα με τις προγενέστερες ρυθμίσεις θα μπορούσε να παραμείνει μέχρι 70 ετών. Τότε θα μπορούσε να αποφασίσει να αποσυρθεί αφού θα είχε ολοκληρώσει την καριέρα του. Κανένα νομοθετικό όργανο δεν έχει εξουσία να συντομεύει τη θητεία των δικαστών, ούτε ο επικεφαλής του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Παρά τις διαμαρτυρίες, αυτή η συντόμευση περιλήφθηκε στο νόμο. Σύμφωνα με τις νέες διατάξεις, θα πρέπει να συνταξιοδοτηθεί τώρα, στην ηλικία των 65 ετών. Θεωρητικά, μπορεί να ζητήσει από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να παρατείνει τη θητεία του για άλλα τρία χρόνια, καθώς η δυνατότητα αυτή προβλέπεται από τον νέο νόμο. Ο Πρόεδρος έχει απεριόριστη διακριτική ευχέρεια να αποφασίζει επί της πρότασης του δικαστή. Για ανθρώπους όπως αυτός όμως, είναι ίσως αντίθετο με την ίδια την αρχή της δικαστικής ανεξαρτησίας να ζητούν οτιδήποτε από τους πολιτικούς. Ειδικά υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες.

Δεν είναι ο μόνος. Υπάρχουν αρκετοί δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου που αντιμετωπίζουν αυτό το δίλημμα (περίπου το 40%). Μπορούν είτε να ζητήσουν από τον Πρόεδρο παράταση είτε να αποχωρήσουν από το Ανώτατο Δικαστήριο και να συνταξιοδοτηθούν. Μερικοί από αυτούς μπορεί να αισθάνονται ότι για να διατηρήσουν την επαγγελματική τους ακεραιότητα θα πρέπει να φύγουν χωρίς να προβούν σε οποιεσδήποτε παραχωρήσεις σε κανέναν. Αυτή είναι η αντίληψή τους για την ανεξαρτησία, την ελευθερία και την αμεροληψία τους ως δικαστών και για την πίστη τους στο Σύνταγμα.

Οι δικαστές αυτοί γνωρίζουν ότι το νέο Ανώτατο Δικαστήριο θα αποτελεί διαφορετική οντότητα από εκείνη που οικοδομούσαν για χρόνια. Ο νέος νόμος για το Ανώτατο Δικαστήριο δημιούργησε δύο νέα τμήματα. Πιθανότατα το 50% των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου θα είναι νεοσύλλεκτοι, μεταξύ των οποίων θα υπάρχουν δικαστές που μετατίθενται από τα κατώτερα δικαστήρια από τον Υπουργό Δικαιοσύνης. Θα υπάρχει επίσης νέος Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Θα παρακολουθούν επίσης τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ θα αντιμετωπίσει το θέμα της Πολωνίας σύμφωνα με τη διαδικασία για το κράτος δικαίου. Ό,τι και να συμβεί

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

όμως αυτοί οι δικαστές γνωρίζουν ήδη ότι η υπηρεσία τους στη χώρα τους δεν θα αναγνωρισθεί, όπως θα έπρεπε σε οποιοδήποτε δημοκρατικό κράτος. Αντ' αυτού, θυσιάστηκαν στον βωμό της αρπαγής της εξουσίας από το κυβερνών κόμμα.

Ελπίζουν όμως ότι αυτή η αντίληψη περί δικαστικής ανεξαρτησίας, που αντιπροσωπεύει ο δικαστής Zabłocki, θα επιβιώσει στη μνήμη των άλλων. Στη μνήμη των ελεύθερων ανθρώπων, αλλά και στη μνήμη των γνήσιων δικαστών των κατώτερων δικαστηρίων, οι οποίοι θα κληθούν να αντιμετωπίσουν πολλές δοκιμασίες της ακεραιότητάς τους τα επόμενα χρόνια.

(επιλογή-μετάφραση: Αλκμήνη Φωτιάδου)

<https://verfassungsblog.de/free-men-and-genuine-judges-will-remember-about-free-courts/26.1.2018>

Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Πρόεδρος του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου

Ποια είναι η κατάσταση ως προς τη διάκριση των εξουσιών και το Κράτος Δικαίου στη χώρα μας; Κατ'ουσίαν, σε ένα κοινοβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης το ερώτημα θα μπορούσε να εξειδικευθεί (όχι μόνο, αλλά κυρίως) με αναφορά στη σχέση μεταξύ κυβέρνησης και δικαστικής εξουσίας. Άρα αναδιατυπώνω το ερώτημα: Απειλεί η σημερινή κυβέρνηση την δικαστική εξουσία;

Η υπόθεση Novartis είναι ο τελευταίος κρίκος σε μια αλυσίδα αθέμιτων και αντισυνταγματικών παρεμβάσεων της Κυβέρνησης στο έργο της δικαιοσύνης. Η ποινική δίωξη των υπουργών αποτελεί έργο της δικαιοσύνης και της Βουλής. Η Κυβέρνηση δεν έχει αρμοδιότητα. Κι όμως, για άλλη μια φορά παρεμβαίνει. Τι σημαίνει ότι ο φάκελος διαβιβάστηκε στη Βουλή με «εντολή του Πρωθυπουργού»; Τι σημαίνει ότι πολλοί υπουργοί εμφανίζονται να γνωρίζουν το περιεχόμενο της δικογραφίας; Μήπως σκοπίμως γίνονται οι παρεμβάσεις αυτές από τη κυβέρνηση, επιδεικνύοντας αδιαφορία για τους δικαιοκρατικούς θεσμούς και τη δικαστική ανεξαρτησία, με βάση μια συγκεκριμένη επικοινωνιακή στρατηγική;

Δεν θα υπήρχε τίποτα πιο εύκολο από το να παραθέσω στη συνέχεια μία εκτενή περιπτωσιολογία από την οποία προκύπτει ότι η σημερινή κυβέρνηση επιχειρεί να παρέμβει στο έργο της δικαιοσύνης. Από την ατυχή αναφορά του Πρωθυπουργού σε αποφάσεις της δικαιοσύνης με τον χαρακτηρισμό «θεσμικό εμπόδιο» μέχρι την κυβερνητική ανάμειξη στην υπόθεση Novartis και από την επιλογή προέδρων και αντιπροέδρων των ανωτάτων δικαστηρίων χωρίς να τηρηθεί η επετηρίδα μέχρι την παραίτηση της Εισαγγελέως εγκλημάτων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

διαφθοράς με καταγγελίες στοχοποίησης της.

Σοβαρή επίθεση στη δικαστική ανεξαρτησία αποτέλεσε η υπόθεση των τηλεοπτικών αδειών, όταν το φθινόπωρο του 2016 δοκιμάστηκε η ανθεκτικότητα της δικαιοσύνης απέναντι σε ποικίλες «πιέσεις». Η δικαστική εξουσία πολιορκήθηκε ασφυκτικά από την πολιτική εξουσία, με κορυφαίο παράδειγμα τη δήλωση του πρωθυπουργού στη ΔΕΘ ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν θα ακυρώσει τον επίμαχο διαγωνισμό επειδή «τέτοια πράγματα δεν γίνονται». Η δήλωση αυτή μπορεί να εκληφθεί, με γνώμονα τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων, ως ευθεία παρέμβαση στη λειτουργία της Δικαιοσύνης.

Ακόμη ισχυρότερο ήταν το πλήγμα εις βάρος του κράτους δικαίου από την υποκλοπή και δημοσίευση σε φιλοκυβερνητικές εφημερίδες, τις παραμονές της κρίσιμης διάσκεψης του δικαστηρίου, της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας ανώτατου δικαστή, ο οποίος μετείχε στη σύνθεση του δικαστηρίου στην υπόθεση των τηλεοπτικών αδειών, και η πειθαρχική του δίωξη. Η δημοσιοποίηση ευαίσθητων προσωπικών του δεδομένων έγινε κατά τρόπο ώστε να εκλαμβάνεται ως εγχείρημα «εκβιασμού».

Την ίδια περίοδο πραγματοποιήθηκε επίσκεψη των προέδρων των τριών ανωτάτων δικαστηρίων στο γραφείο του πρωθυπουργού, όπου συζητήθηκαν και μισθολογικά ζητήματα του κλάδου, προκαλώντας την αντίδραση δικαστικών ενώσεων ότι υποκαταστάθηκαν κατά παράβαση κανόνων δεοντολογίας. Αν στα προηγούμενα προστεθούν οι ερμηνείες ή παρερμηνείες της ανακοίνωσης και της δήλωσης του προέδρου του ΣτΕ για την υποχρέωση του δικαστηρίου να αφουγκράζεται την κοινωνία, μετά την αναβολή της πρώτης διάσκεψης για την επίμαχη υπόθεση, αλλά και η δήλωση της τότε προέδρου του Αρείου Πάγου για την αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης των δικαστών, αναδεικνύεται η ένταση στο πεδίο της Δικαιοσύνης ήδη από τα τέλη του 2016. Ακολούθησαν απαξιωτικοί χαρακτηρισμοί κυβερνητικών στελεχών κατά του ΣτΕ, μετά τη «διαρροή» της απόφασης για τις άδειες.

Το σοβαρότερο ζήτημα πάντως είναι οι υπόνοιες που έχουν δημιουργηθεί σχετικά με τα κριτήρια επιλογής της ηγεσίας των ανώτατων δικαστηρίων. Ήταν τυχαίο, διερωτάται ο πολιτικός και ο νομικός κόσμος, που επελέγησαν πρόσωπα τα οποία είχαν λάβει συγκεκριμένη θέση σε δίκες μείζονος πολιτικού ενδιαφέροντος;

Το κρίσιμο ζήτημα είναι αν το κράτος δικαίου δέχθηκε ένα ισχυρό πλήγμα από τα προηγούμενα. Άντεξαν οι θεσμοί; Ανθεκτικότητα σημαίνει ικανότητα ανάκαμψης από τις επιπτώσεις επικίνδυνων γεγονότων χωρίς να αλλοιώνεται η φυσιογνωμία συγκεκριμένων θεσμών ή οργανισμών. Η γνώμη μου είναι ότι η δικαστική εξουσία μπορεί να ανακάμψει από τα πλήγματα των

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

προηγούμενων ετών. Καθοριστικό είναι το σθένος των δικαστών απέναντι στις πάσης φύσεως εξωτερικές πιέσεις. Μόνο αν λείψει σήμερα το δικαστικό σθένος, απειλείται το κράτος δικαίου στη χώρα μας.

Παρεμβάσεις στο έργο της δικαστικής εξουσίας έχουν επισημανθεί ή καταγγεληθεί και παλαιότερα. Κατά τη γνώμη μου η ένταση, η έκταση και ο τρόπος δημοσιοποίησης αυτών των παρεμβάσεων κατά την τελευταία τριετία συνιστούν μία ποιοτική διαφοροποίηση. Σε καμία περίπτωση όμως δεν αποδέχομαι την άποψη ότι η Ελλάδα έχει παύσει πλέον να αποτελεί κράτος δικαίου ή ότι η δικαιοσύνη κηδεμονεύεται από την κυβέρνηση, όπως υποστηρίχθηκε από ορισμένες πλευρές. Δεν έχουμε γίνει Πολωνία, Ουγγαρία ή Τουρκία. Ο αντιπολιτευτικός λόγος πρέπει να παραμένει ψύχραιμος. Ο μεγάλος κίνδυνος σήμερα προέρχεται από τη λαϊκίστικη διακυβέρνηση, που προκαλεί μια ρηχή ηθικοποίηση της πολιτικής και μετατρέπει τον πολιτικό διάλογο σε κυνήγι μαγισσών.

Πολύ φοβάμαι ότι όσα έχει βιώσει η ελληνική κοινωνία από το 2010 μέχρι σήμερα έχουν επηρεάσει καθοριστικά τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε τα πράγματα. Αυτό ισχύει ιδίως για τους νεότερους, για εκείνους που πέρασαν τα πρώτα χρόνια της ενήλικης ζωής τους μέσα στην κρίση. Όταν επι τουλάχιστον μία πενταετία, από την άνοιξη του 2010 μέχρι το καλοκαίρι του 2015, βομβαρδιζόμασταν καθημερινά από τηλεοπτικά παράθυρα, πλατείες, ακόμη και πανεπιστημιακά αμφιθέατρα, με έναν ακραίο αντισυστημικό λόγο που αξιολογούσε οποιαδήποτε (μνημονιακή και μη) περιοριστική ρύθμιση ως αντισυνταγματική, είναι αναμενόμενο οι 25χρονοι φοιτητές μου στο μεταπτυχιακό μάθημα Συνταγματικού Δικαίου να χαρακτηρίζουν τους δικαστές «δειλούς εντολοδόχους υποταγμένων κυβερνήσεων και ξένων συμφερόντων» (οι εκφράσεις αυτές μεταφέρονται κατά λέξη και δεν αποτελούν μεμονωμένα περιστατικά) επειδή δεν έκριναν αντισυνταγματικά τα μέτρα αυτά παρά μόνο σε ένα μικρό αριθμό αποφάσεων.

Μπορεί να χτίστηκαν πολιτικές καριέρες πάνω σε αυτή τη ρητορεία, όμως δεν επρόκειτο παρά για ανεύθυνη συνταγματοποίηση των πολιτικών και οικονομικών διακυβευμάτων. Δεν μας αξίζει να πληρώσουμε τους σημερινούς κυβερνώντες με το ίδιο νόμισμα που πλήρωναν αυτοί τους προκατόχους τους. Θεωρώ ότι ήδη η ζημιά που έχει γίνει είναι τεράστια και έχει προκαλέσει δυσβάσταχτα πλήγματα αξιοπιστίας στους θεσμούς του δημοκρατικού κράτους δικαίου.

Πηγή: «TheCaller», 14/02/2018/

απόσπασμα εισήγησης στην εκδήλωση «Διάκριση Εξουσιών και Κράτος Δικαίου» του Πολιτικού Εργαστηρίου για τη Σύγχρονη Σοσιαλδημοκρατία

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;

Παναγιώτης Βλάχος, Συνιδρυτής της πρωτοβουλίας Vouliwatch

Η επιτροπή της Βουλής που ελέγχει τα οικονομικά των κομμάτων –ακόμα και μικρών που όμως χρηματοδοτούνται από τους φορολογούμενους, όπως πχ η «Πυρίκαυστος Ελλάδα» του Ζουράρι, η «Δημιουργία Ξανά» ή η «Δράση»– εξέδωσε μια ελλιπή έκθεση. Διαπίστωσε παραβάσεις αλλά τις... δικαιολόγησε.

Μέσα στη δίνη του συλλαλητηρίου και του σκανδάλου Novartis αγνοήθηκε μια εξέλιξη, η οποία, σε οποιαδήποτε άλλη χώρα με θεσμούς που λειτουργούν, θα προκαλούσε έντονη κριτική. Στις 29 Ιανουαρίου, η αρμόδια επιτροπή της Βουλής που ελέγχει τα οικονομικά των κομμάτων, δηλαδή κρατική επιχορήγηση, έσοδα, δαπάνες, εξέδωσε «κάτι σαν έκθεση», για να εξηγήσει τι βρήκαν οι ορκωτοί ελεγκτές στα λογιστικά βιβλία 19 κομμάτων. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται και μικρά κόμματα που χρηματοδοτούνται από τον έλληνα φορολογούμενο, όπως πχ η «Πυρίκαυστος Ελλάδα» του κ. Ζουράρι, η «Φιλελεύθερη Συμμαχία», η «Δημιουργία Ξανά», η «Δράση», ο ΛΑ.Ο.Σ. και όλα όσα ανήκουν σε συνασπισμούς κομμάτων ή/και έχουν λάβει στις εθνικές ή ευρωπαϊκές εκλογές πάνω από 1,5% των ψήφων.

Για όσους δεν γνωρίζουν, στην επιτροπή αυτή παλαιότερα πλειοψηφούσαν πολιτικοί και μειοψηφούσαν οι δικαστικοί. Όμως με διαδοχικές συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και τη -ντροπιαστική για το πολιτικό μας σύστημα- επιμονή της Τρόικας τα τελευταία χρόνια, οι ρυθμίσεις για τη χρηματοδότηση των κομμάτων, όπως το ακατάσχετο, το όριο του τραπεζικού δανεισμού και τελικά, η σύνθεση της Επιτροπής Ελέγχου άλλαξαν, με αποτέλεσμα να απαρτίζεται κυρίως από δικαστικούς (Αρείου Πάγου, ΣτΕ, Ελεγκτικού Συνεδρίου), τον υποδιοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας, το Συνήγορο του Πολίτη, δύο βουλευτές και την πρόεδρο της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, κυρία Χριστοδουλοπούλου.

Η μεταρρύθμιση όμως που έφερε ο νόμος 4304/2014 (αναθεωρώντας τον 3022/2003), μαζί με τη διαφάνεια και τη λογοδοσία που επιτάσσει το Σύνταγμα, παραπέμπονται για του χρόνου. Στην ειδική ιστοσελίδα της Βουλής, στην οποία η Επιτροπή δημοσιεύει την έκθεση, ο ενδιαφερόμενος πολίτης θα διαβάσει ένα συνοπτικό τρισέλιδο, το οποίο μοιάζει με δελτίο Τύπου. Απλώς διαπιστώνεται ότι «σε πολλά κόμματα/συνασπισμούς κομμάτων οι δαπάνες δεν διακινήθηκαν στο σύνολό τους, μέσω των ειδικών τραπεζικών λογαριασμών» που όφειλαν να τηρούν. «Σε κάποια κόμματα/συνασπισμούς κομμάτων, ποσά της κρατικής χρηματοδότησης, που δόθηκαν για

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

ερευνητικούς σκοπούς, δηλαδή στα ινστιτούτα που διατηρούν τα περισσότερα, δεν δαπανήθηκαν εξ' ολοκλήρου για τους σκοπούς αυτούς, αλλά για την κάλυψη λοιπών λειτουργικών αναγκών των κομμάτων». Τέλος, παρά το πνεύμα μυστικότητας που χαρακτηρίζει το τρισέλιδο, έχει ενδιαφέρον η αποκλειστική αναφορά στο ΚΚΕ, καθώς όπως αναφέρει «το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος δεν θεώρησε, για τη χρήση του έτους 2015, τα κουπόνια που εξέδωσε για τη χρηματοδότησή του», παρεκκλίνοντας από το σχετικό νόμο. Ενδιαφέρον είναι ότι τα ονόματα των ιδιωτών που χρηματοδοτούν κόμματα με ποσά πάνω από 5.000 ευρώ δεν δίνονται στη δημοσιότητα, όπως προβλέπει ο νόμος.

Η ειδική Επιτροπή όμως θεωρεί ότι όλα αυτά δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία, καθώς δεν ήταν δυνατόν τα κόμματα, μέσα στην αναταραχή δύο εκλογών το 2015, να αλλάξουν πρακτικές χρόνων, να συντάξουν ισολογισμούς, απολογισμούς, προϋπολογισμούς και να αποκτήσουν οργανωμένα λογιστικά συστήματα, ενώ καθυστέρησαν και οι σχετικές υπουργικές αποφάσεις. Από τη στιγμή που η αποδοχή των παρεκκλίσεων ήταν ο κανόνας, αποφάσισε να μη χαλάσει το «σερί» της ατιμωρησίας, αλλά να είναι πιο αυστηρή για τα οικονομικά του 2016.

Μπορεί οι αποκαλύψεις σε πρώτη ανάγνωση να ακούγονται προκλητικές, αλλά δεν εκπλήσσουν. Πολλοί ισχυρίζονται ότι ο νέος νόμος απαιτεί ξαφνικά από τα κόμματα να λειτουργήσουν ως ανώνυμες εταιρείες, να ρυθμίσουν οικονομικές «τρύπες» και απλήρωτα δάνεια ετών, να αποκτήσουν επαγγελματικά λογιστικά συστήματα. Άλλοι ισχυρίζονται ότι η υποχρέωση καταγραφής ακόμη και αθώων δαπανών (π.χ. μετακίνηση) ή η αποκλειστική τους καταχώρηση μέσω τραπεζικού λογαριασμού είναι τόσο δύσχρηστη που αναγκάζει τα κόμματα στην πράξη να αγνοήσουν τον νόμο, χωρίς αναγκαστικά να κρύβουν έξοδα.

Ομως είναι δικαίωμα του πολίτη να γνωρίζει αν όλα τα κόμματα «παρανομούν» το ίδιο και σε ποιο επίπεδο. Είναι άλλο για ένα μεγάλο κόμμα να δηλώνει σκανδαλωδώς χαμηλές προεκλογικές δαπάνες και άλλο ένα μικρό να έκοψε μερικά κουπόνια «μαϊμού». Φαίνεται ότι η λογική ότι «όλοι παρανομούν», φρενάρει τους περισσότερο συνεπείς, που σίγουρα υπάρχουν, να κάνουν αποκαλύψεις ή να διαμαρτυρηθούν. Είναι άλλος ένας εξισωτισμός προς τα κάτω, από αυτούς που συμβαίνουν συχνά στην πολιτική και κοινωνική σφαίρα τα τελευταία χρόνια, που τραυματίζει όμως και άλλο την αξιοπιστία της πολιτικής.

Πάντως, σε χώρες όπως η Εσθονία, Φινλανδία, Βρετανία, Αυστραλία, Γεωργία, ΗΠΑ, οι αρμόδιες «εκλογικές επιτροπές» δημοσιεύουν κάθε πηγή χρηματοδότησης των κομμάτων, με κάθε λεπτομέρεια. Σε δεκάδες άλλα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

κράτη, ανεξάρτητες οργανώσεις δημιουργούν ιστοσελίδες, όπου δημοσιεύουν στοιχεία των οικονομικών των κομμάτων, ώστε οι πολίτες να αρχίσουν να ενδιαφέρονται.

Στην Ελλάδα μόνο η οργάνωση Vouliwatch ασχολείται ενεργά με το ζήτημα, αποκαλύπτοντας πρόσφατα ότι το 57% των δηλώσεων πόθεν έσχες των βουλευτών της περιόδου 2013-2014 ήταν ελαττωματικά, ενώ για τα οικονομικά των κομμάτων έστειλε σχετική επιστολή στη Βουλή ζητώντας στοιχεία και εξηγήσεις.

Αν λοιπόν το 2015 ήταν μια χρονιά ανοχής, μένει να δούμε αν η Βουλή θα δείξει και την ίδια γενναιοψυχία και στο μέλλον. Πράγματι, είναι δύσκολο να έρθει η άνοιξη με το καλημέρα. Θα μπορούσε όμως να εφαρμοστεί μια «Διαύγεια» για τα κόμματα, ώστε η διαφάνεια να προλάβει τις καχυποψίες, τα «μαγειρέματα» και την ισοπέδωση. Το προκλητικό τείχος προστασίας που απολαμβάνουν κάποιοι πολιτικοί και κόμματα δεν δικαιολογείται ούτε απέναντι στις θυσίες της πλειοψηφίας των πολιτών, ούτε θεραπεύει την απαξίωση τους από την κοινή γνώμη.

πηγή: «*protagon.gr*», 15/02/2018

Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών

Κυριάκος Μητσοτάκης, Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας, Αρχηγός της Αξωματικής Αντιπολίτευσης

Κατά την τελευταία συνταγματική αναθεώρηση, ως νέος τότε βουλευτής, είχα επιχειρήσει να συλλέξω τις 50 υπογραφές που χρειαζόνταν για να κριθεί αναθεωρητέο το άρθρο 86 του Συντάγματος, περί ευθύνης υπουργών, το οποίο κανένα κόμμα δεν είχε συμπεριλάβει στις αναθεωρητικές προτάσεις του.

Η πρωτοβουλία εκείνη κατέληξε άδοξα καθώς μόνο 8 συνάδελφοι βουλευτές εξέφρασαν την διάθεση να την προσυπογράψουν. Η δε δημοσιότητα της πρωτοβουλίας μας περιορίστηκε σε τέσσερα μονόστηλα και μάλιστα σε παραπολιτικές στήλες.

Δεν θεωρώ ότι οι συνάδελφοι ή οι δημοσιογράφοι της εποχής είχαν κακές προθέσεις ή ήθελαν να συγκαλύψουν το οτιδήποτε. Οφείλουμε όμως όλοι να κάνουμε την αυτοκριτική μας για την έλλειψη προνοητικότητας και για το γεγονός ότι η θεσμική θωράκιση της διαφάνειας στο δημόσιο βίο δεν αποτέλεσε για όλο τον πολιτικό κόσμο απόλυτη προτεραιότητα.

Τα απόνερα αυτής της αντίληψης τα ζήσαμε τα επόμενα χρόνια όταν με αφορμή την οικονομική κρίση και την πολιτική ριζοσπαστικοποίηση που τη συνόδευσε, ακολούθησε μια πρωτοφανής απαξίωση τη πολιτικής.

Πολλοί εξάλλου ήταν εκείνοι που έχτισαν πολιτικές καριέρες και κατέλαβαν τελικά θέσεις εξουσίας

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

επενδύοντας σε ένα κύμα ακραίου δημαγωγικού λαϊκισμού και τυφλής αντιπολιτικής ρητορικής.

Στην πραγματικότητα, ο θεσμός της ποινικής ευθύνης των υπουργών, που σκοπό είχε να ενισχύσει την αμεροληψία των μελών της εκτελεστικής λειτουργίας προστατεύοντάς τους από πολιτικές διώξεις, υπέστη μια διπλή στρέβλωση.

Αφενός, δημιούργησε ένα πλαίσιο απόλυτης ασυλίας έναντι των «ημέτερων» πολιτικών προσώπων και, αφετέρου, λειτούργησε ως όχημα πολιτικών διώξεων της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας έναντι των πολιτικών αντιπάλων, ακόμη και σε περιπτώσεις όπου εξόφθαλμα δεν υφίστατο ζήτημα αρμοδιότητας της Βουλής.

Επιπλέον δίνει τη δυνατότητα αλληλεπίδρασης μεταξύ κυβερνήσεων και δικαστικής λειτουργίας, με την άσκηση πιέσεων και την προσπάθεια χειραγώγησης για τον προσπορισμό μικροπολιτικών ωφελημάτων.

Χρέος όλων μας είναι να θωρακίσουμε το δημόσιο βίο απέναντι σε αυτές τις λογικές και σε μεθοδεύσεις που πλήττουν την αξιοπιστία των θεσμών και την ποιότητα της δημοκρατίας μας.

Και να το κάνουμε με πράξεις. Οι βελτιώσεις στο θεσμικό πλαίσιο για την ποινική δίωξη των πολιτικών προσώπων, όπως και στο θέμα της ασυλίας των βουλευτών, ήταν μόνο σημειακές και, σε καμία περίπτωση, επαρκείς. Απαιτείται συστημική αναδιάταξη του θεσμού με επίκεντρο την αναθεώρηση του άρθρου 86 του Συντάγματος.

Η πρότασή μου είναι απλή και ξεκάθαρη:

Για μεν τους βουλευτές το ακαταδίωκτο πρέπει να αφορά αποκλειστικά αδικήματα που τελέστηκαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και να ενεργοποιείται μόνο μετά από αίτηση του ίδιου του βουλευτή του οποίου ζητείται η δίωξη. Έτσι, ώστε να ανατραπεί το υφιστάμενο καθεστώς μη άσκησης ποινικής δίωξης μετά την παρέλευση τριμήνου από τότε που η σχετική αίτηση διαβιβάστηκε στη Βουλή.

Για δε τους υπουργούς, θα πρέπει να καταργηθεί η εξαιρετικά σύντομη αποσβεστική προθεσμία για την άσκηση της αρμοδιότητας παραπομπής από τη Βουλή, η οποία θα πρέπει να αποφασίζεται, θετικά ή αρνητικά, από διευρυμένο δικαστικό συμβούλιο αποτελούμενο από υψηλόβαθμους δικαστικούς λειτουργούς. Η όλη διαδικασία της σύνταξης του πορίσματος και της έγκρισής του ή μη από τη Βουλή θα πρέπει να ολοκληρώνεται το ταχύτερο δυνατόν, ώστε καμία υπόθεση να μη σέρνεται επί μακρόν.

Η Νέα Δημοκρατία θα θέσει το ζήτημα αυτό στην επικείμενη συνταγματική αναθεώρηση, όποτε αυτή και αν προχωρήσει και ελπίζω να δημιουργηθούν οι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

αναγκαίες συναινέσεις γύρω από αυτό ώστε να δημιουργηθεί ένα στέρεο θεσμικό οικοδόμημα, το οποίο θα ανταποκρίνεται στο πάνδημο κοινωνικό αίτημα για διαφάνεια και παράλληλα θα θωρακίζει ουσιαστικά το δημόσιο βίο από τοξικές πολιτικές επιλογές είτε σκευωριών, είτε συγκάλυψης.

Το σύνολο του πολιτικού κόσμου πρέπει να αναμετρηθεί με τις αδυναμίες και τον κακό του εαυτού. Και να θεσπίσει διαδικασίες που θα προασπίζουν το κύρος και την ομαλή λειτουργία της ίδιας της Δημοκρατίας μας.

Είναι ένα απολύτως αναγκαίο βήμα για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών. Και είναι καθήκον μας απέναντι στον τόπο.

Με τις σκέψεις αυτές εύχομαι σε όλους τους συντελεστές του enikos.gr, να συνεχίσουν την πετυχημένη πορεία τους και να έχουν την εμπιστοσύνη των αναγνωστών για πολλά ακόμα χρόνια.

πηγή: «enikos.gr», 16/02/2018

Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία

Παύλος Ελευθεριάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης

Για να κατανοήσουμε την αξία της αρχής της δεδηλωμένης στο κοινοβουλευτικό πολίτευμα, ας κάνουμε ένα διανοητικό πείραμα. Ας φανταστούμε ότι καταργήσαμε τα κόμματα, την κυβέρνηση και την αντιπολίτευση. Αντί για πρωθυπουργό, υπουργούς και παρατάξεις, ας υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο βουλευτές, που εκλέγουμε ως πρόσωπα, χωρίς να υπάρχουν κόμματα. Οι υποψήφιοι θα κέρδιζαν μόνο από την προσωπική τους δημοφιλία. Η Βουλή θα νομοθετούσε με την εκάστοτε κάθε φορά πλειοψηφία, ανάλογα με τη δύναμη της πειθούς που θα είχαν τα μέλη της.

Θα είχαμε δημοκρατία;

Υπάρχουν πολλοί που πιστεύουν ότι, ναι, θα είχαμε δημοκρατία, γιατί το βασικό τους κριτήριο είναι οι εκλογές. Η άποψη αυτή, που θα την ονομάσω «πλειοψηφισμό», είναι δημοφιλής γιατί είναι εξαιρετικά απλή. Μας λέει ότι στη δημοκρατία οι αποφάσεις πρέπει να εκφράζουν την πλειοψηφία. Ο πλειοψηφισμός προτιμά την άμεση δημοκρατία, δηλαδή τα δημοψηφίσματα, αλλά ως δεύτερη λύση προκρίνει την εκλογή αντιπροσώπων.

Πιστεύω ότι ο πλειοψηφισμός είναι μια εσφαλμένη θεωρία. Δεν ερμηνεύει σωστά το Σύνταγμα της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Ξεχνά ότι η δημοκρατία αφορά όχι μόνο την αντιπροσώπευση αλλά ταυτόχρονα και την ισότητα όλων των πολιτών καθώς και τη διαφάνεια και τη λογοδοσία της εξουσίας. Η δημοκρατία έχει πολλούς κανόνες, όχι μόνο έναν.

Ένα προσωποπαγές κοινοβούλιο θα νομοθετούσε

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

κυριολεκτικά κατά λάθος. Ο σχηματισμός πλειοψηφίας θα ήταν αποτέλεσμα κατά περίπτωση συμβιβασμών που θα προέκυπταν από τον συνδυασμό προσωπικών στρατηγικών. Κυριολεκτικά, δεν θα ξέραμε, ποιος κυβερνά τη χώρα. Αυτή η έλλειψη διαφάνειας θα ήταν κατά τη γνώμη μου θανάσιμο ελάττωμα του πολιτεύματος. Οι εκλογές θα έχαναν τον αποφασιστικό τους ρόλο. Αφού οι εκλογείς θα ψήφιζαν μόνο για πρόσωπα, δεν θα υπήρχε η αίσθηση κάποιας συλλογικής απόφασης. Οι βουλευτές θα κατέληγαν διαχειριστές της εξουσίας με λευκή επιταγή. Το πολίτευμα, αργά ή γρήγορα, θα γινόταν μια εκλεγμένη ολιγαρχία.

Για να αποφύγει τη διολίσθηση προς την ολιγαρχία, το κοινοβουλευτικό πολίτευμα χρειάζεται κόμματα που θα οργανώνονται πάνω στη βάση πολιτικών κατευθύνσεων ή ιδεολογιών αλλά και με ξεκάθαρη ηγεσία. Έτσι οι εκλογές αποκτούν το νόημά τους: ψηφίζοντας οι πολίτες κρίνουν ποια συλλογική προσπάθεια θα πρέπει να αναλάβει τη διακυβέρνηση της χώρας.

Φυσικά, για να μπορούν τα κόμματα να παίξουν τον ρόλο αυτό ως συλλογικές προσπάθειες διακυβέρνησης, θα πρέπει στη διάρκεια της κοινοβουλευτικής θητείας να παίρνουν ξεκάθαρες θέσεις. Αυτόν τον ρόλο παίζει η «ψήφος εμπιστοσύνης» και η «ψήφος δυσπιστίας», δηλαδή η εκ των προτέρων έγκριση ή απόρριψη της κυβερνητικής πρότασης διακυβέρνησης.

Για να λειτουργεί η ψήφος με διαφάνεια, η κυβέρνηση έχει πάντα συλλογική ευθύνη. Ο αρχηγός της κυβέρνησης πρέπει να είναι αυτός που έχει τη θετική γνώμη του κόμματός του αλλά και της πλειοψηφίας των βουλευτών. Η συνταγματική αυτή αρχή απαιτεί από τους υπουργούς να μη διαφωνούν με τη στάση της κυβέρνησης. Τα όρια κυβέρνησης και αντιπολίτευσης δίνουν νόημα στις εκλογές.

Όσοι ισχυρίζονται το αντίθετο ή δεν κατανοούν πώς λειτουργεί η κοινοβουλευτική δημοκρατία ή επιδιώκουν συνειδητά τις μυστικές συναλλαγές μιας ολιγαρχικής διαχείρισης της εξουσίας.

Κάθε φορά λοιπόν που ένας υπουργός ή αρχηγός κυβερνητικού κόμματος διεκδικεί το δικαίωμα της «ελευθερίας της έκφρασης», για το Μακεδονικό ή όποιο άλλο θέμα, ας θυμόμαστε ότι παραβιάζει τους κανόνες της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Χωρίς την αρχή της δεδηλωμένης και τη συλλογική ευθύνη της κυβέρνησης, το κοινοβούλιο δεν μπορεί να παίξει τον δημοκρατικό του ρόλο.

πηγή: «Η Καθημερινή», 18/02/2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις

Αντώνης Καραμπάτζος, Αναπλ.Καθηγητής Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Περί τις αρχές του 17ου αιώνα, ένας Γερμανός επιχειρηματίας στέλνει τον έναν γιο του στο Άμστερνταμ και τον άλλον στη Μαδρίτη, για να κάνουν επενδύσεις. Ο πρώτος δανείζει το κεφάλαιο του πατέρα του σε έναν Ολλανδό υποδηματοποιό που θέλει να κατακτήσει την αγορά του Παρισιού· ο δεύτερος δανείζει τον βασιλιά της Ισπανίας, προκειμένου ο τελευταίος να χρηματοδοτήσει έναν πόλεμο εναντίον των Τούρκων.

Τα πράγματα δεν εξελίσσονται καλά: ο μεν Ολλανδός έμπορος αποτυγχάνει στο εγχείρημά του, ο δε βασιλιάς της Ισπανίας ζητεί πλέον ακόμη περισσότερα χρυσά νομίσματα για τις αυξανόμενες ανάγκες του πολέμου· αμφότεροι αρνούνται να αποπληρώσουν τα δάνειά τους. Ο Γερμανός πατέρας είναι οργισμένος και ζητεί από τους γιους του να διεκδικήσουν τα οφειλόμενα ποσά. Ο ένας αδελφός ασκεί αγωγή σε ισπανικό δικαστήριο αλλά δεν έχει τύχη, καθώς τα εκεί δικαστήρια υπόκεινται στην άμεση εξουσία του βασιλιά. Στην Ολλανδία, όμως, τα δικαστήρια παρέχουν προστασία στον επενδυτή γιο, επιβάλλοντας κατάσχεση στα περιουσιακά στοιχεία του Ολλανδού εμπόρου.

Το παραπάνω φανταστικό –αλλά εύγλωττο– παράδειγμα προέρχεται από το ιδιαίτερα ενδιαφέρον βιβλίο του Γ.Ν. Χαράρι «Sapiens» (2011). Η ιδέα που αναπτύσσεται στο οικείο κεφάλαιο, η οποία έχει αναδειχθεί στη δημόσια σφαίρα και από τους Ατσέμογλου και Ρόμπινσον («Γιατί αποτυγχάνουν τα έθνη»), είναι εξαιρετικά σημαντική: χώρες όπως η Ολλανδία, παρά το μικρό δέμας τους, μπόρεσαν να εξελιχθούν σε παγκόσμιες δυνάμεις, κυρίως επειδή στήριξαν τους βασικούς θεσμούς που συγκροτούν ένα σύγχρονο κράτος δικαίου (τουλάχιστον εντός των δικών τους επικρατειών· οι αποικίες τους είχαν πολύ χειρότερη μεταχείριση).

Το παράδειγμα της Ολλανδίας είναι πράγματι χαρακτηριστικό: το ολλανδικό χρηματοοικονομικό σύστημα απέκτησε διεθνές κύρος, επειδή στη χώρα τέθηκαν σε περίοπτη θέση η τήρηση των συμβάσεων και η προστασία της ατομικής ιδιοκτησίας, προεχόντως μέσω ενός ανεξάρτητου δικαστικού συστήματος. Έτσι, προσείλκυσε διεθνή κεφάλαια, τα οποία αποφεύγουν να επενδύουν σε χώρες με αυταρχικά-δικτατορικά καθεστώτα, που μικρή σημασία αποδίδουν στο κράτος δικαίου, στις εγγυήσεις περί προστασίας των ατομικών ελευθεριών και της ατομικής ιδιοκτησίας.

Η αποτελεσματική λειτουργία του κράτους δικαίου αποτελεί, συνεπώς, βασικό όρο για την οικονομική ανάπτυξη και τη γενικότερη ευημερία μιας χώρας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

Δυστυχώς στην Ελλάδα συχνά λησμονούμε αυτή την κρίσιμη παράμετρο όταν μιλάμε για την ανάγκη προσέλκυσης σοβαρών επενδυτών. Αναφέρουμε διάφορα κίνητρα (πολλά από αυτά σωστά), παραλείπουμε όμως συχνά το πιο σημαντικό.

Για να γίνω σαφέστερος: ένας σοβαρός διεθνής επενδυτής δύσκολα θα εμπιστευθεί μια χώρα όπου όλα χρειάζεται να περάσουν από το πρωθυπουργικό γραφείο, καθ' υπέρβαση των ορίων του άρθρου 82 του Συντάγματος, όπως λ.χ. να δοθούν άδειες για μια επένδυση, να αρθούν δικαστικά εμπόδια κ.ο.κ. Ένας τέτοιος επενδυτής εύλογα θα σκεφτεί ότι, όταν αλλάξει η κυβέρνηση, θα είναι πλέον στο έλεος των διαθέσεων του επόμενου πρωθυπουργού και του περιβάλλοντός του, οι οποίοι, ελέγχοντας ολόκληρο το «σύστημα», μπορούν λ.χ. να αποφασίσουν αίφνης την ανάκληση μιας άδειας. Επίσης, δύσκολα θα εμπιστευθεί ένας επενδυτής μια χώρα όπου η Δικαιοσύνη φαίνεται να λειτουργεί κι αυτή ενίοτε «κατόπιν εντολής πρωθυπουργού», «εθιμοτυπικών» επισκέψεων υπουργών σε ανώτατα δικαστήρια ή, περαιτέρω, όπου υπουργοί επιδιώκουν να ελέγξουν τον Τύπο.

Προφανώς, τα ανωτέρω εκφυλιστικά φαινόμενα δεν είναι τωρινά· οι ευθύνες διαδοχικών κυβερνήσεων και κοινοβουλευτικών πλειοψηφιών της μεταπολίτευσης είναι μεγάλες. Πλέον όμως έχουμε φθάσει σε ένα εξαιρετικά επικίνδυνο ιστορικό χαμηλό. Όσο δε οι θεσμοί μας και το κράτος δικαίου φθίνουν, ας μην περιμένουμε σοβαρές επενδύσεις στη χώρα και δραστική αύξηση του ΑΕΠ.

Η διττή κρίση οικονομίας και θεσμών θα έχει πραγματικά ξεπεραστεί στην πατρίδα μας όταν η «εντολή του πρωθυπουργού» θα περιορίζεται στο πλαίσιο των συνταγματικών του αρμοδιοτήτων και δεν θα εμπλέκεται στις υποθέσεις των άλλων λειτουργιών ενός κράτους δικαίου.

πηγή: «Η Καθημερινή», 18/02/2018

Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει

Γιώργος Γεραπετρίτης, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Το ζήτημα του Μακεδονικού έχει μια διάσταση πολιτική και μια διάσταση τεχνική. Πολιτική λύση χωρίς άριστη γνώση των θεσμών εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους και μπορεί να διατηρήσει εστίες εν δυνάμει ανάφλεξης, ακόμη και όταν μια λύση καταστεί αμοιβαία αποδεκτή. Είναι για τον λόγο αυτό αναγκαίο να αποσαφηνιστούν ορισμένα κρίσιμα θεσμικά κεφάλαια του θέματος.

Πρώτον, το ισχύον σύνταγμα των Σκοπίων δεν περιέχει σήμερα διατάξεις που άμεσα δηλώνουν επεκτατική πολιτική. Είναι αλήθεια ότι, στην αρχική εκδοχή του 1991,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

το σύνταγμα περιείχε σειρά διατάξεων με περιεχόμενο ευθέως αλυτρωτικό. Εκτός από τη συνταγματική ονομασία και τη δυνατότητα αλλαγής συνόρων με εσωτερικές διαδικασίες, η πλέον παρεμβατική διάταξη ήταν εκείνη του άρθρου 49 που προέβλεπε ότι το κράτος μεριμνούσε για το καθεστώς, τα δικαιώματα και την πολιτιστική ανάπτυξη των «Μακεδόνων» γειτονικών κρατών και προωθούσε τους δεσμούς μαζί τους.

Με δύο τροποποιήσεις του συντάγματος, οι οποίες είναι σήμερα σε ισχύ, μετριάστηκε ουσιαστικά η επεκτατική γλώσσα. Συγκεκριμένα, με την πρώτη τροποποίηση προβλέφθηκε ότι το νεοσύστατο κράτος δεν έχει εδαφικές βλέψεις έναντι των γειτονικών του κρατών και ότι κάθε αλλαγή συνόρων θα όφειλε να σέβεται το διεθνές δίκαιο, ενώ με τη δεύτερη τροποποίηση διακηρύχθηκε ότι η οφειλόμενη μέριμνα για τους «Μακεδόνες» σε γειτονικά κράτη δεν επιτρέπει την εμπλοκή στα κυριαρχικά δικαιώματα ή στα εσωτερικά τους ζητήματα. Με τον τρόπο αυτό υποχώρησε ο θεσμικός αλυτρωτισμός, προοδευτικά όμως εντάθηκε ο πραγματικός αλυτρωτισμός που αφορούσε τα προγράμματα διδασκαλίας, τα σύμβολα και τα τοπωνύμια.

Δεύτερον, η ενδιάμεση συμφωνία του 1995 μεταξύ Ελλάδος και Σκοπίων, διεθνής συνθήκη κατά τη νομική της μορφή, απέκτησε πραγματική ισχύ μόνο από την ένταξή της στο σκοπιανό σύνταγμα. Με τη συμφωνία αυτή, τα δύο μέρη δεσμεύονταν πως οι επίμαχες συνταγματικές διατάξεις δεν υπαινίσσονταν βάση εδαφικής διεκδίκησης ή επέμβασης στις εσωτερικές υποθέσεις, διακήρυξαν τη μονιμότητα των ισχυόντων συνόρων και δήλωσαν ότι σέβονταν την αμοιβαία κυριαρχία, την εδαφική ακεραιότητα και την πολιτική ανεξαρτησία τους. Η ενδιάμεση συμφωνία, κατά το περιεχόμενό της, έχει αυξημένη ισχύ μόνο λόγω της αναθεώρησης του σκοπιανού συντάγματος. Αυτό αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι πολιτικά επικράτησε η απόφαση του Βουκουρεστίου του 2008 –με βάση την οποία τα Σκόπια δεν ήταν δυνατόν να ενταχθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο NATO χωρίς προηγουμένως να έχουν λυθεί τα εκκρεμή ζητήματα με την Ελλάδα– και όχι η ενδιάμεση συμφωνία, που προέβλεπε ακριβώς το αντίθετο, μολονότι μάλιστα η Ελλάδα καταδικάστηκε στο Διεθνές Δικαστήριο επειδή εμπόδισε την ένταξη των Σκοπίων στους διεθνείς οργανισμούς.

Τρίτον, η υπογραφή διεθνούς συμφωνίας μεταξύ των δύο χωρών, η οποία θα κυρωθεί από τα εθνικά κοινοβούλια, είναι αναγκαία αλλά σε καμία περίπτωση επαρκής, εφόσον δεν διασφαλίζεται αποδεδειγμένα η αναθεώρηση του σκοπιανού συντάγματος. Και αυτό, διότι μια διεθνής συνθήκη είναι τυπικά υποδεέστερη του συντάγματος,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

οπωσδήποτε εντός του κράτους. Η επιβίωση στο σύνταγμα των Σκοπίων του ονόματος «Μακεδονία» και όλων των εθνικών όρων ως «μακεδονικών» θα καταργήσει στην πράξη το βασικό κεκτημένο της ελληνικής διπλωματίας, ότι δηλαδή η λύση θα πρέπει να ισχύει έναντι πάντων και, κατ' εξοχήν, στο εσωτερικό των Σκοπίων.

Προσφυώς ο Πάσχος Μανδραβέλης διαπιστώνει στην «Καθημερινή» της 11ης Φεβρουαρίου 2018 ότι κανείς δεν διασφαλίζει ότι έπειτα από πέντε χρόνια τα Σκόπια δεν θα ξαναλλάξουν το σύνταγμα τους, αν και δύσκολα μπορεί να υπάρξει η απαιτούμενη αυξημένη πλειοψηφία (80 από τους συνολικά 120 βουλευτές). Αυτό όμως που πρέπει να αξιολογηθεί περαιτέρω είναι ότι για να υπάρξουν σήμερα οι αναγκαίες για την αναθεώρηση ψήφοι βουλευτών, αυτό σημαίνει ότι η πλειοψηφία θα περιλαμβάνει αναγκαιώς και σημαντικό μέρος από βουλευτές του πρώτου σε κοινοβουλευτική δύναμη εθνικιστικού κόμματος VMRO. Αυτό θα συνιστά τη μεγαλύτερη ιστορική δέσμευση του διαχρονικά πιο αντιδραστικού, απέναντι σε οποιονδήποτε συμβιβασμό, πολιτικού κεφαλαίου των Σκοπίων. Εάν, αντιθέτως, η λύση υπερψηφιστεί με τη μορφή διεθνούς συνθήκης, χωρίς συνταγματική αναθεώρηση, μόνο από τον σημερινό συνασπισμό με τη μικρή πλειοψηφία 59 εδρών που διαθέτει στη Βουλή, είναι αυτονόητο ότι η συμφωνία θα τελεί αενάως υπό την πολιτικά διαλυτική αίρεση της οποιασδήποτε συγκυριακής εθνικιστικής πλειοψηφίας. Η, οπωσδήποτε ευκατὰ, συνολική λύση δεν μπορεί να αγνοεί τους θεσμούς και να στηρίζεται μόνο σε όρους αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

πηγή: «Η Καθημερινή», 18/02/2018

Η ποινική «ευθύνη» των υπουργών

Κώστας Χρυσόγονος, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Η διαβίβαση από τις εισαγγελικές αρχές στη Βουλή της δικογραφίας Novartis, με καταθέσεις προστατευόμενων μαρτύρων περί δωροληψίας από δύο πρώην πρωθυπουργούς και οκτώ πρώην υπουργούς, ήταν μια ενέργεια τυπικά επιβεβλημένη σύμφωνα με το άρθρο 86 παρ. 2 του Συντάγματος. Η διάταξη αυτή προβλέπει ότι αν στο πλαίσιο κάποιας ανάκρισης, προανάκρισης ή άλλης εξέτασης προκύψουν στοιχεία κατά πρώην ή νυν μελών της κυβέρνησης για αδικήματα που (φέρονται να) τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, τα στοιχεία εκείνα «διαβιβάζονται αμελλητί στη Βουλή από αυτόν που διενεργεί την ανάκριση, προανάκριση ή εξέταση». Και τούτο διότι η παρ. 1 του ίδιου άρθρου αναθέτει στη Βουλή την αποκλειστική αρμοδιότητα να ασκεί δίωξη κατά των παραπάνω για τέτοιας φύσης αδικήματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

Κατ' ουσία όμως η προθεσμία μέσα στην οποία η Βουλή μπορούσε να ασκήσει την παραπάνω αρμοδιότητά της έχει παρέλθει προ πολλού. Η παρ. 3 του άρθρου 86 επιτρέπει την άσκηση δίωξης μόνο «μέχρι το πέρας της δεύτερης τακτικής συνόδου της βουλευτικής περιόδου που αρχίζει μετά την τέλεση του αδικήματος». Στην προκειμένη περίπτωση, ακόμη και για όσα έγιναν κατά τη βουλευτική περίοδο Ιουνίου 2012 - Δεκεμβρίου 2014, η προθεσμία άσκησης δίωξης εξέπνευσε με τη διάλυση της (επόμενης) Βουλής τον Αύγουστο του 2015, οπότε περατώθηκαν όχι απλά οι δύο πρώτες σύνοδοι αλλά συνολικά η (μετά την τέλεση του υποτιθέμενου αδικήματος) βουλευτική περίοδος. Για αδικήματα βουλευτικών περιόδων πριν από το 2012 η ίδια προθεσμία είχε εκπνεύσει βέβαια πολύ νωρίτερα.

Εάν, παρά ταύτα, η Βουλή αποφασίσει τελικά να ασκήσει δίωξη κατά ενός ή περισσότερων από τα εμπλεκόμενα πρόσωπα (αφού προηγουμένως συσταθεί και υποβάλει πόρισμα η προβλεπόμενη στην παρ. 3 του άρθρου 86 ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή προκαταρκτικής εξέτασης), θα συγκροτηθεί, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 86, Ειδικό Δικαστήριο από δεκατρία μέλη του Αρείου Πάγου και του Συμβουλίου της Επικρατείας και Δικαστικό Συμβούλιο από πέντε μέλη των δικαστηρίων αυτών, ύστερα από κλήρωση. Η υπόθεση ωστόσο δεν θα φθάσει ποτέ στο ακροατήριο του Ειδικού Δικαστηρίου, αφού το Δικαστικό Συμβούλιο θα είναι υποχρεωμένο να διαπιστώσει το προφανές, δηλαδή το απαράδεκτο της δίωξης λόγω παρόδου της αποκλειστικής προθεσμίας της παρ. 3, και να εκδώσει απαλλακτικό βούλευμα για τους κατηγορουμένους. Έτσι όμως σε εκείνους θα έχει μείνει ενδεχομένως ο ρύπος ενός τυχόν επιβαρυντικού πορίσματος από μια πλειοψηφία της ειδικής κοινοβουλευτικής επιτροπής ελεγχόμενης από τους πολιτικούς τους αντιπάλους.

Η μόνη περίπτωση καταλογισμού ποινικών ευθυνών σε κάποιους από τους εμπλεκόμενους ανακύπτει εφόσον διαπιστωθεί από την περαιτέρω έρευνα της υπόθεσης ότι υπήρξε όχι μόνο δωροληψία αλλά και νομιμοποίηση του προϊόντος της (ξέπλυμα βρώμικου χρήματος), μέσω υπεράκτιων εταιρειών ή άλλων μεθοδεύσεων. Τούτο έχει κριθεί νομολογιακά, στη σχετικά πρόσφατη υπόθεση Τσοχατζόπουλου, ότι δεν συνιστά αδίκημα «κατά την άσκηση» των υπουργικών καθηκόντων, αλλά μεταγενέστερη, ανεξάρτητα τιμωρητέα πράξη. Υποστηρίζεται ακόμη από μερίδα της θεωρίας ότι η δωροδοκία δεν συνιστά αδίκημα «κατά την άσκηση» αλλά απλώς επ' ευκαιρία της άσκησης υπουργικών καθηκόντων, αν και κάτι τέτοιο δεν επιβεβαιώθηκε νομολογιακά στην υπόθεση Τσοχατζόπουλου. Η διερεύνηση πάντως ποινικών αδικημάτων που δεν τελέστηκαν κατά την άσκηση των υπουργικών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

καθηκόντων δεν ανήκει στη Βουλή, αλλά στα τακτικά ποινικά δικαστήρια.

Από όλα αυτά προκύπτει για μία ακόμη φορά η παθογένεια του θεσμού της ποινικής ευθύνης των υπουργών, όπως αυτός καταστρώθηκε στο άρθρο 86 του Συντάγματος με ευρεία κοινοβουλευτική πλειοψηφία κατά την αναθεώρηση του 2001. Πρόκειται περισσότερο για ασυδοσία και ατιμωρησία και λιγότερο κατά κυριολεξία για ευθύνη των υπουργών (και πρώην υπουργών).

Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι οι βουλευτές του κυβερνώντος κόμματος, οι οποίοι υπογράφουν την από 12.02.2018 πρόταση για σύσταση ειδικής κοινοβουλευτικής επιτροπής προκαταρκτικής εξέτασης, διατρανώνουν ως «πολιτικά αυτονόητο» ότι το άρθρο 86 του Συντάγματος «πρέπει να αναθεωρηθεί με την επόμενη συνταγματική αναθεώρηση». Αν όμως είναι έτσι, τότε ανακύπτει το ερώτημα, για ποιον λόγο στην προηγούμενη βουλευτική περίοδο (Ιανουάριος - Αύγουστος 2015) το κόμμα αυτό δεν κατέθεσε πρόταση αναθεώρησης του άρθρου 86. Αν το είχε πράξει και η πρόταση είχε υπερψηφισθεί, τότε η παρούσα Βουλή θα ήταν αναθεωρητική και το άρθρο αυτό θα μπορούσε να είχε αλλάξει πριν από τα τέλη του 2015, οπότε θα συζητούσαμε σήμερα σε τελείως διαφορετική βάση. Φαίνεται ότι από τα λόγια στις πράξεις υπάρχει κάποια απόσταση.

πηγή: «Το Βήμα», 18/02/2018

Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)

Γιώργος Σωτηρέλης, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η υπόθεση Novartis είναι αναμφίβολα από τις πλέον σοβαρές υποθέσεις διασπάθισης δημοσίου χρήματος στη χώρα μας. Ως εκ τούτου επιβάλλεται να διερευνηθούν σε βάθος όλες οι πλευρές του θέματος, συμπεριλαμβανομένης της ενδεχόμενης ευθύνης πολιτικών προσώπων.

Αρκεί, βέβαια, να μην λησμονείται από καμία πλευρά ότι πρέπει να τηρούνται οι προβλεπόμενες από το Σύνταγμα και τον νόμο διαδικασίες, ώστε να διασφαλίζεται στον μέγιστο δυνατό βαθμό η εφαρμογή της αρχής του κράτους δικαίου. Έχω ήδη επισημάνει σε όλους τους τόνους ότι η κυβέρνηση αναμείχθηκε ανεπίτρεπτα σε αυτήν την υπόθεση, αντιμετωπίζοντάς την προεχόντως ως πολιτικό ζήτημα κατάλληλο για επικοινωνιακούς χειρισμούς και όχι ως δικαστικό ζήτημα όπως επιβάλλεται από το Σύνταγμα. Ωστόσο μετά τις πρώτες αναταράξεις – δικαιολογημένες εν πολλοίς – μπορούμε να πούμε ότι δρομολογήθηκε πλέον η δικαστική διερεύνηση του θέματος όπως την προβλέπει το Σύνταγμα, δηλαδή με

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

διπλή απόφαση της Βουλής:

Α)για τη σύσταση Προανακριτικής Επιτροπής με βάση την πρόταση 30 τουλάχιστον βουλευτών, που απαιτεί απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των βουλευτών (δηλ. πάνω από 150) και

Β)για την τυχόν παραπομπή πολιτικών προσώπων σε δίκη ενώπιον του ειδικά προβλεπόμενου Ανώτατου Δικαστηρίου, με βάση την πρόταση πλέον της Επιτροπής, που επίσης απαιτεί πάνω από 150 ψήφους.

ΟΙ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ: Στο σημείο αυτό, όμως, θέλω να επισημάνω την σημασία που έχουν δύο σημαντικές ρυθμίσεις του νόμου Καστανίδη (3961/2011) για να καταλαγιάσει η δηλητηρίαση της πολιτικής ζωής με εκατέρωθεν κατηγορίες ως προς την πρυτάνευση μικροκομματικών σκοπιμοτήτων.

Η πρώτη είναι η πρόβλεψη για τη δυνατότητα σύστασης Γνωμοδοτικού Δικαστικού Συμβουλίου, με απόφαση της Βουλής, που λαμβάνεται επίσης με απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των βουλευτών (δηλ. πάνω από 150), προκειμένου να κατατεθεί σε εύλογο χρόνο τεκμηριωμένη σχετική γνωμοδότηση προς τη Βουλή ως προς το εάν, σε ποια σημεία και με ποιον τρόπο θα μπορούσε να γίνει αποδεκτή η πρόταση των 30 (τουλάχιστον) βουλευτών για την σύσταση Προανακριτικής Επιτροπής.

Η δεύτερη είναι η παροχή από τον νόμο αυτόν στα φερόμενα ως εμπλεκόμενα πολιτικά πρόσωπα της δυνατότητας να ζητήσουν τα ίδια μετά την τυχόν παραπομπή τους – χωρίς όρους και προϋποθέσεις – να μην ισχύσει η προνομιακή αντιμετώπισή τους από το άρθρο 86 του Συντάγματος ως προς την εξάλειψη του αξιοπoίνου των πράξεών τους (διότι ως γνωστόν προβλέπεται ότι η Βουλή δεν μπορεί να ασκήσει δίωξη αν παρέλθει η δεύτερη τακτική σύνοδος της επόμενης βουλευτικής περιόδου από αυτήν που τελέσθηκε το αποδιδόμενο σε υπουργό αδίκημα κατά την άσκηση των καθηκόντων του).

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΕΣ: Η σημασία της εφαρμογής των δύο αυτών ορθών διατάξεων είναι πρόδηλη, αν αναλογισθούμε ότι η βασική – και ορθή – μομφή κατά της ισχύουσας συνταγματικής ρύθμισης της ευθύνης υπουργών είναι η παρεμβολή της Βουλής, μέσω της οποίας παρεισφρέουν πολιτικές σκοπιμότητες. Αν λοιπόν όσοι υποστηρίζουν την συνταγματική αναθεώρηση του άρθρου 86 το εννοούν πράγματι, θα έπρεπε να πρωτοστατούν στην εφαρμογή των προαναφερθεισών νομοθετικών ρυθμίσεων, διότι αυτές εξαντλούν όλα τα περιθώρια περιορισμού του ρόλου της Βουλής και αντίστοιχης ενίσχυσης της δικαστικής διερεύνησης των σχετικών υποθέσεων. Και αυτό ισχύει τόσο για το πολιτικό μας σύστημα, που οφείλει να υπερβεί τον

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ελεύθεροι άνθρωποι και γνήσιοι δικαστές θα κρατήσουν στη μνήμη τους τη δικαστική ανεξαρτησία», Adam Bodnar
- «Απειλείται σήμερα το κράτος δικαίου;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τι (δεν) γίνεται με τα οικονομικά των κομμάτων;», Παναγιώτης Βλάχος
- «Για να κερδίσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των πολιτών», Κυριάκος Μητσοτάκης
- «Αρχή της δεδηλωμένης και δημοκρατία», Παύλος Ελευθεριάδης
- «Η διάκριση των εξουσιών και οι επενδύσεις», Αντώνης Καραμπάτζος
- «Το Σύνταγμα της ΠΓΔΜ πρέπει να αλλάξει», Γιώργος Γεραπετρίτης
- «Η ποινική “ευθύνη” των υπουργών», Κώστας Χρυσόγονος
- «Ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθηθούν (Novartis)», Γιώργος Σωτηρέλης

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Η αντιμετώπιση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης του 2015 όσον αφορά στο άσυλο. Η αξιολόγηση της μακροπρόθεσμης επίδρασης στα θεμελιώδη δικαιώματα-Φάση II

μικροκομματισμό μέσω της αξιοποίησης του προβλεπόμενου Δικαστικού Συμβουλίου (δεδομένου μάλιστα ότι τα μέλη του κληρώνονται και δεν διορίζονται), όσο και για τα πολιτικά πρόσωπα που υποστηρίζουν ευλόγως την αθωότητά τους. Τα πρόσωπα αυτά μπορούν – και οφείλουν κατά την άποψή μου – να δεσμευθούν στη Βουλή ότι δεν θα επικαλεσθούν το προνόμιο της σύντομης ως άνω εξάλειψης του αξιοποίνου («παραγραφής» όπως έχει επικρατήσει, κακώς, να λέγεται) αλλά αντίθετα ότι θα ζητήσουν τα ίδια να παραπεμφθούν στο Ανώτατο Δικαστήριο προκειμένου να εξετασθούν οι τυχόν εναντίον τους κατηγορίες επί της ουσίας. Έτσι κανείς δεν θα μπορεί να κρυφθεί πίσω από διαδικαστικές δικαιολογίες και τα προσχήματα θα πέσουν από όπου και αν προβάλλονται.

πηγή: «Τα Νέα», 14/02/2018

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Η αντιμετώπιση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης του 2015 όσον αφορά στο άσυλο. Η αξιολόγηση της μακροπρόθεσμης επίδρασης στα θεμελιώδη δικαιώματα-Φάση II

Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου σε συνεργασία με την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, ως εθνικό σημείο επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα (FRANET) του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (European Union Agency on Fundamental Rights – FRA), έχει αναλάβει την εκπόνηση έρευνας πεδίου με τίτλο «Η αντιμετώπιση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης του 2015 όσον αφορά στο άσυλο. Η αξιολόγηση της μακροπρόθεσμης επίδρασης στα θεμελιώδη δικαιώματα-Φάση II».

Στόχος του προγράμματος είναι να αναλύσει την επίδραση των πολιτικών και νομικών παρεμβάσεων σε άτομα που χρήζουν διεθνούς προστασίας, ηλικίας 16-24 ετών. Η έρευνα θα υλοποιηθεί με τη διεξαγωγή προσωπικών συνεντεύξεων για την καταγραφή εμπειριών σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου και οικογενειακής επανένωσης και την πρόσβαση σε βασικά κοινωνικά δικαιώματα, όπως η στέγαση, η εκπαίδευση και η κοινωνική πρόνοιας.

Αν ενδιαφέρεστε για συμμετοχή στο πρόγραμμα ή για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνήσετε με την Εκτελεστική Διευθύντρια του Ιδρύματος Τσάτσου κυρία Μαρία Μουσμότη (centre@cecl.gr)

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Νομικός ρεαλισμός, Σύνταγμα και δικαστική πράξη, 12/3/2018, Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών
- International Conference: «Brexit: The Law and Politics of a New Paradigm», Nicosia, 8-9 November 2018

Εκδηλώσεις

- **Νομικός ρεαλισμός, Σύνταγμα και δικαστική πράξη**
Δευτέρα 12 Μαρτίου 2018 και ώρα 18:00, στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών

Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου - Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου με αφορμή την έκδοση του βιβλίου του Michel Troper «Το Σύνταγμα και ο νομικός ρεαλισμός», διοργανώνει εκδήλωση - ανοικτή συζήτηση με θέμα «Νομικός ρεαλισμός, Σύνταγμα και δικαστική πράξη», την Δευτέρα 12 Μαρτίου 2018 και ώρα 18:00, στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών.

Ομιλητές

Χρήστος Ράμμος, Αντιπρόεδρος ΣτΕ
Φίλιππος Βασιλόγιαννης, Αναπλ.Καθηγητής Φιλοσοφίας Δικαίου, Νομικής ΕΚΠΑ
Απόστολος Βλαχογιάννης, Διδάκτορας Συνταγματικού Δικαίου
Γιώργος Καραβοκύρης, Επικ.Καθηγητής Νομικής ΑΠΘ
Νίκος Παπασπύρου, Επικ.Καθηγητής Νομικής ΕΚΠΑ
Τη συζήτηση θα συντονίσει η Καθηγήτρια **Σταυρούλα Κτιστάκη**, Πάρεδρος του ΣτΕ

- **International Conference: «Brexit: The Law and Politics of a New Paradigm»**, International Conference: «Brexit: The Law and Politics of a New Paradigm», Nicosia, 8-9 November 2018

The University of Nicosia, School of Law in collaboration with The Manchester Jean Monnet Centre of Excellence (JMCE), The Centre for European Constitutional Law – Themistocles and Dimitris Tsatsos Foundation, The Royal Commonwealth Society Cyprus Branch and The Cyprus Center for European and International Affairs invite submissions for an international Conference.

The decision of the UK electorate to vote in the 23 June 2016 referendum in favour of the UK leaving the EU, and the subsequent decision of the UK government to invoke Article 50 TEU, called into question the mainstream assumptions on the EU as the end-point of the evolution of European states. For the first time, following a lengthy historical process of continuous accessions and membership growth, the EU is faced with the decision of one of the largest and most important members of the EU to leave it.

A comprehensive analysis of the political and legal aspects and potential impact of Brexit is both timely and necessary. This includes both the internal level, i.e. the political and legal settlements within the UK, as well as the

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Νομικός ρεαλισμός, Σύνταγμα και δικαστική πράξη, 12/3/2018, Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών
- International Conference: «Brexit: The Law and Politics of a New Paradigm», Nicosia, 8-9 November 2018

Νέες εκδόσεις

- Michel Troper, «Το Σύνταγμα και ο νομικός ρεαλισμός», Εισαγωγή-μετάφραση: Γιώργος Καραβοκύρης, Σειρά του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου «Σύγχρονοι Στοχαστές για τη Δημοκρατία και το Σύνταγμα», εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2018, 174 σελ.
- Αναστάσιος-Ιωάννης Δ.Μεταξάς, «Το Δίκαιο της ανάγκης και η διάσταση της νομολογίας Συμβουλίου Επικρατείας και Αρείου Πάγου», Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου και Εκδόσεις Ευρασία, 392 σελ.

external level, i.e. the relationship between the UK and the EU during Brexit negotiations and post-Brexit.

The aim of the conference is thus to address issues such as:

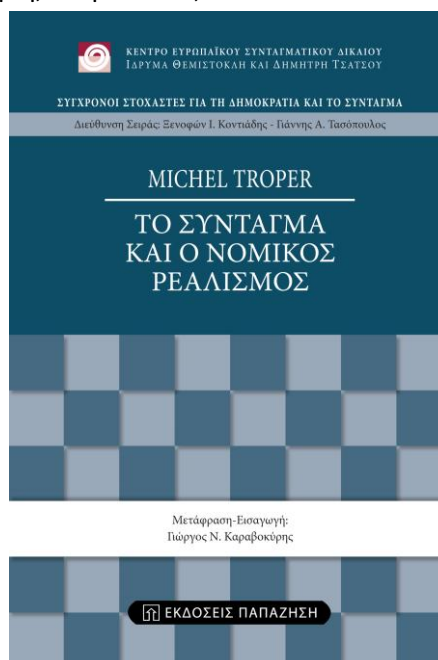
- The political and legal implementation and implications of Brexit.
- The consequences of Brexit for the internal constitutional structure of the UK and the status of Northern Ireland and Scotland.
- The impact of Brexit on the process, political rhetoric, realities and the future of European integration.
- The implications for the legal and political post-Brexit relationship between Britain and EU member states, such as Ireland, Cyprus and Malta.
- The negotiations between the EU and the UK, the effect on key EU policy areas and the future of an EU without the UK.

Submissions: Interested scholars should email an abstract no longer than 750 words by April 15, 2018 to: karafoulidou.a@unic.ac.cy. Scholars whose abstract has been accepted will be notified no later than April 30, 2018. There are no fees to participate in this Conference. Participants, however, are responsible for securing their own funding for travel and lodging.

Questions: Please direct enquiries in connection with this Conference to Dr Christina Ioannou: ioannou.ch@unic.ac.cy

Νέες εκδόσεις

- Michel Troper, «Το Σύνταγμα και ο νομικός ρεαλισμός», Εισαγωγή-μετάφραση: Γιώργος Καραβοκύρης, Σειρά του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου «Σύγχρονοι Στοχαστές για τη Δημοκρατία και το Σύνταγμα», εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2018, 174 σελ.

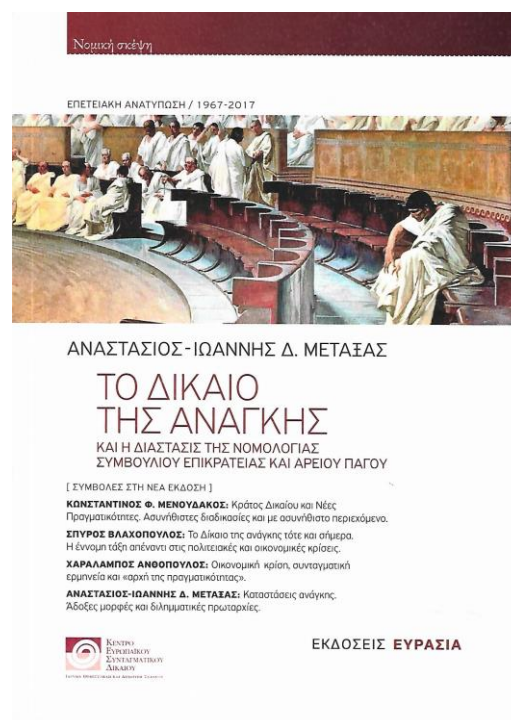
Νέες εκδόσεις

- Michel Troper, «Το Σύνταγμα και ο νομικός ρεαλισμός», Εισαγωγή-μετάφραση: Γιώργος Καραβοκύρης, Σειρά του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου «Σύγχρονοι Στοχαστές για τη Δημοκρατία και το Σύνταγμα», εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2018, 174 σελ.
- Αναστάσιος-Ιωάννης Δ.Μεταξάς, «Το Δίκαιο της ανάγκης και η διάσταση της νομολογίας Συμβουλίου Επικρατείας και Αρείου Πάγου», Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου και Εκδόσεις Ευρασία, 392 σελ.

Κυκλοφόρησε ο δέκατος τόμος της Σειράς του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου «Σύγχρονοι Στοχαστές για τη Δημοκρατία και το Σύνταγμα»

«Στη γαλλική παράδοση του συνταγματικού δικαίου, η θέση του Michel Troper είναι ιδιαίτερη, καθώς συνδέει άρτια τη Θεωρία του δικαίου και ειδικότερα τον νομικό ρεαλισμό, μια παραλλαγή και υπέρβαση του ορθόδοξου νομικού θετικισμού, με το συνταγματικό επιχείρημα, υπό τους όρους της κριτικής και δοκιμασίας των βασικών κατηγοριών του δημοσίου δικαίου, όπως της διάκρισης των εξουσιών, της κυριαρχίας, της ερμηνείας, της αντιπροσώπευσης ή, επιγραμματικά, του Κράτους Δικαίου και του συνταγματισμού στην κλασική μεταπολεμική εκδοχή τους. Ο Troper επιχειρεί να απαλλάξει την ανάγνωση του Συντάγματος από την αφαιρετικότητα και τη μεταφυσική των ιδρυτικών μύθων της συνταγματικής θεωρίας και της φιλοσοφίας του δικαίου και να υποβάλει τις νομικές προτάσεις στον αυστηρό επιστημονικό στοχασμό και τη δυνατότητα της ακριβούς επαλήθευσής τους. Έτσι, το πολύπλευρο έργο του συνιστά μια άσκηση υποψίας για το πώς προκύπτει και εφαρμόζεται ο συνταγματικός κανόνας, η οποία εκβάλλει σε μια ανοικτή πρόσληψη της δημοκρατικής αρχής.»
(Από το οπισθόφυλλο του βιβλίου)

- **Αναστάσιος-Ιωάννης Δ.Μεταξάς**, «Το Δίκαιο της ανάγκης και η διάσταση της νομολογίας Συμβουλίου Επικρατείας και Αρείου Πάγου», Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου και Εκδόσεις Ευρασία, 392 σελ.

Συμβολές στη νέα έκδοση:

- ΚΩΝ/ΝΟΣ Φ.ΜΕΝΟΥΔΑΚΟΣ, Κράτος Δικαίου και Νέες Πραγματικότητες. Ασυνήθιστες διαδικασίες και με ασυνήθιστο περιεχόμενο
- ΣΠΥΡΟΣ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ: Το Δίκαιο της ανάγκης τότε και

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Νέες εκδόσεις

- Αναστάσιος-Ιωάννης Δ.Μεταξάς, «Το Δίκαιο της ανάγκης και η διάσταση της νομολογίας Συμβουλίου Επικρατείας και Αρείου Πάγου», Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου και Εκδόσεις Ευρασία, 392 σελ.

www.cecl.gr
Επικοινωνία: centre@cecl.gr

σήμερα. Η έννομη τάξη απέναντι στις πολιτειακές και οικονομικές κρίσεις.

- ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ: Οικονομική κρίση, συνταγματική ερμηνεία και «αρχή της πραγματικότητας»
- ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ-ΙΩΑΝΝΗΣ Δ.ΜΕΤΑΞΑΣ: Καταστάσεις ανάγκης. Άδοξες μορφές και διλημματικές πρωταρχίες.

«Καταληκτικά θα έλεγα ότι ζήτημα πρωταρχίας μεταξύ του Κράτους Δικαίου και της Αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας δεν μπορεί να τίθεται. Δεν είναι χωρίς κινδύνους μια τέτοια μανιαϊκή επιλογή, που οδηγεί σ' ένα ανάλογο πολιτειακό δίλημμα.

Και η θέση αυτή είναι προφανώς ανεξάρτητη από οποιαδήποτε κριτική που δικαιούται να έχει ο κάθε ενεργός πολίτης για τον τρόπο που λειτουργούν αυτοί οι δύο θεμελιακοί θεσμοί και υπηρετούνται οι υπερκείμενες αξίες (Δικαιοσύνη στην πρώτη περίπτωση και Λαϊκή Κυριαρχία στη δεύτερη). Αξίες με τις οποίες καθημερινά αναμετρείται, ως υποχρέωση συμμόρφωσης προς αυτές, η πολιτική πράξη. Μια διαφορετική απάντηση, υπέρ της πρωταρχίας του πρώτου, του Κράτους Δικαίου, ή της δεύτερης, της Αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας, διανοίγει οδό για άλλες ευχέρειες ανάμεσα στις οποίες αυταρχικές προθέσεις και σχεδιασμοί μπορούν να караδοκούν. Ή, ανεξαρτήτως των αρχικών προθέσεων, προς αυτήν την κατεύθυνση να υπάρξει κίνδυνος εξ αντικειμένου να εξελιχθούν. Και την πολυτέλεια τέτοιων "διασώσεων" δεν έχουμε. Ακόμα και όταν το δισύμετρο μιας απειλής όπως είναι η τρομοκρατία δείχνει να "δικαιολογεί" την υποχώρηση του Κράτους Δικαίου. Μόνο από την ισότιμη συνομιλία των δύο θεμελιακών θεσμών μπορεί να προσδιορισθεί, δικαιοπολιτικώς, το περιεχόμενο της επιβαλλόμενης απόφασης».

(Από το οπισθόφυλλο του βιβλίου)